

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

АРТ-ПЕДАГОГІКА

освітньо-професійної програми «Педагогіка дозвілля»
галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ПП2.09

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Арт-педагогіка», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «__25__» «__березня__» 2021__ р., протокол №_9_.

Розробник:

Порядченко Л.А. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки
«25 » серпня 2023 р., протокол №1

Завідувач кафедри

доктор пед наук, проф.. С.А. Кушнірук

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни ПП 2.09

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знання 01 Освіта / педагогіка	Кількість кредитів –6 ЄКТС		<i>Методи навчання</i> Словесні: лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки	Загальна кількість годин -		
Освітній рівень бакалавр (бакалавр/магістр)	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.
	Лекції:		
	40	10	
Статус дисципліни <i>Обов'язкова</i>	20	6	<i>Форми поточного контролю</i>
робоча	-	-	
Семестр 5, 6	Практичні заняття:		виконання практичних і тестових завдань, виступ на семінарських заняттях, презентації, опитування, виконання самостійних завдань, групові тьюторіали
	13	6	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2,3 год. - самостійна робота: 4 год.	107	156	<i>Форма підсумкового контролю</i> Залік, іспит
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	73/107	24/156	
<i>Передумови навчання</i> педагогіка, вікова психологія, арт-психологія			

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Арт-педагогіки» є сучасні теоретичні і прикладні знання про ефективні методики арт-педагогіки в освіті, історичні витоки та теоретико-практичні технології застосування, знання яких виступають важливою складовою як теоретичної, так і практичної підготовки майбутнього педагога-аніматора сфери педагогічного дозвілля до високопродуктивної професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Арт-педагогіка» є логічним продовженням професійної підготовки, спрямована на розвиток професійно-значущих творчих якостей майбутнього педагога-аніматора, його здатності до творчої та інноваційної фахової діяльності. Викладання дисципліни узгоджено з вивченням психології, педагогіки та спеціальних методик, проходженням педагогічної практики на основі міжпредметних зв'язків. Міждисциплінарні зв'язки сприяють осмисленню та засвоєнню студентами сутності, структури,

рівнів, функцій, закономірностей та принципів дозвілля; допомагає сформувати у майбутніх фахівців цілісну систему організації дозвіллевої діяльності дітей та молоді; забезпечує студентів спеціальними знаннями теорії практики дозвілля вміннями та навичками у сфері організації дозвіллевої діяльності на основі попередніх знань з дисциплін: «Педагогіка», «Психологія», «Дозвіллезнавство», «Вступ до спеціальності», «Основи організації рекреаційної діяльності», «Педагогіка і психологія творчості», «Технології організації дитячого оздоровлення і відпочинку».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - засвоєння студентами знань про загальні основи арт-педагогіки, формування умінь і компетентностей впровадження арт-педагогічних методик та технологій, розуміння арт-терапевтичних засад, сучасних проблем освіти і арт-педагогіки, її закономірностей і принципів; алгоритм упровадження педагогічних технологій арт-педагогічної програми, проекту у процесі побудови позашкільних занять, виховних бесід, проектних малюнків (групової та індивідуальної форми навчання).

Основними завданнями вивчення дисципліни «Арт-педагогіки» є:

- ✓ усвідомити ініціативний характер педагогічної сфери, закономірності дозвіллевої педагогічної діяльності з урахуванням використання арт-педагогічних методик, суб'єктні засади дозвіллевої діяльності майбутнього педагога-аніматора;
- ✓ оволодіти методологією і механізмами арт-педагогіки з урахуванням сучасних тенденцій розвитку освітнього середовища;
- ✓ набути знання та практичні уміння організації та сучасних арт-педагогічних технік у сучасному навчальному закладі та уміти розробити певні критерії для проведення конкретної діагностики, спрямованої на підвищення якості навчання та виховання засобами дозвілля;
- ✓ ознайомити з новаторськими арт-педагогічними методиками, шляхами створення творчої лабораторії педагога-аніматора;
- ✓ визначити пріоритетні методи арт-педагогіки та сформувати уміння та навички їх використання освітніх процесів;
- ✓ забезпечити оволодіння досвідом проектування та проектування арт-педагогічних вправ, ігор та занять відповідно до вікових особливостей розвитку дітей та школярів.

II. Основні програмні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	ПРН1. Володіти основними знаннями і поняттями з педагогіки, історії педагогіки, психології, основ науково-педагогічних досліджень, теорії і методики культурно-дозвіллевої діяльності та рекреації	ФК9. Здатність працювати у полікультурному середовищі
2	ПРН 2. Знати психолого-педагогічні особливості навчання, виховання та розвитку різних вікових груп населення у сфері культурно-освітнього дозвілля.	ФК3. Здатність аналізувати задачі професійної діяльності, непередбачувані проблемні ситуації та ефективно вирішувати їх.

3	ПРН3. Уміти конструктивно розв'язувати професійні, проблемні задачі, здійснювати суб'єкт-суб'єктну, педагогічно доцільну, партнерську взаємодію на основі загальнолюдських цінностей, етики і моралі	ФК10. Здатність організувати спільну діяльність та міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу широкого вікового спектру.
4	ПРН 5. Уміти застосовувати інноваційні методи та креативні освітні технології в процесі проведення комплексних _культурно-освітніх заходів з урахуванням різновікового підходу	ФК6. Здатність організувати соціально-культурну, розвивальну діяльність усіх вікових груп населення
5	ПРН10. Уміти проектувати культурно-освітній розвивальний простір в умовах дозвілля з урахуванням результатів моніторингу.	ЗК5. Здатність генерувати і поширювати нові ідеї, управляти анімаційно-рекреаційними проектами на високому рівні педагогічної майстерності й педагогічної творчості.

II. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	семінарські	практичні	лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	семінарські	практичні	лабораторні	СРС
I.	Модуль 1. Концептуальні засади арт-педагогіки: теоретичний аспект												
1.1	Введення в теорію арт-педагогіки. Арт-педагогічний процес та його опис	6	4	2			6	2	2				10
1.2	<i>Арт-педагогіка в системі виховної роботи педагога з дітьми</i>	8	4	2	2		8	2		2			10
1.3	Основні технології арт-педагогічної роботи педагога-аніматора з дітьми	6	2	2	2		8	2	2				10
1.4.	Діагностичні можливості арт-педагогіки.	2		2			8	2			2		10
II.	Модуль 2. Виховний потенціал арт-педагогіки для корекції емоційно-вольової регуляції особистості												

2.1	Ізотерапія. Психодіагностика засобами проєктивного малювання	8	4	2	2		8	2		2			10-
2.2.	Вплив кольору на сприйняття людини. Теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей дітей засобами кольоротерапії	6	4	2			9	2			2		10
2.3.	Робота з папером. Оригамі як технологія розвитку просторового мислення дитини	4	2		2		8	1	1				10
III.	Модуль 3. Арт-педагогічні технології у підготовці педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації												
3.1	Казкотерапія у роботі педагога-аніматора. Пальчикові ігри	6	4		2		8	3	1		2		10
3.2	Музикотерапія засіб впливу мистецтва на людей різних вікових категорій	6	4	2			8	1	1				16
3.3	Ігротерапія як провідний напрям арт-педагогіки	6	4	2			10	1	1				15
3.4	Арт-методики роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами	6	4		2		8	1	1				15
3.5	Лялькотерапія як метод імаготерапії	6	2	2			10	1	1				15
3.6	Особливості розвитку арт-педагогіки в Україні. Базові основи застосування технологій арт-педагогіки зарубіжжя	8	2	2	1		8	4		2		2	15
	Разом	73	40	20	13		107	24	10	6	6	2	156

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назви модулів, тем та їх зміст	К-ть годин	
		Всього:	в т. ч. лекції
1.1.	<p>Модуль1. Концептуальні засади арт-педагогіки: теоретичний аспект</p> <p>Тема 1.1. Введення в теорію арт-педагогіки. Арт-педагогічний процес и та його опис.</p> <p>Поняття арт-терапії в психологічній науці. Предмет та завдання арт-терапії. Використання образотворчого мистецтва з психодіагностичною, психокорекційною та психотерапевтичною метою. Процедури арт-терапії. Основні функції та галузі використання арт-терапії. Історія розвитку арт-технік. Історія розвитку арт-терапії.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 9, 13-17, 25-27.</i></p>	6	4
1.2.	<p>Тема 1.2. Арт-педагогіка в системі виховної роботи педагога з дітьми</p> <p>Етапи виникнення і формування арт-терапії. Розвиток теоретичної бази арт-терапії через синтез різних психотерапевтичних течій. Переваги арт-технік в порівнянні з вербальними формами психокорекційної роботи. Відсутність обмежень у використанні арт-технік. Мобілізація творчого потенціалу людини.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 4, 8, 1-17, 24-27.</i></p>	8	4
1.3.	<p>Тема 1.3. Основні технології арт- педагогічної роботи педагога-аніматора з дітьми</p> <p>Індивідуальна та групова арт-терапія. Художні форми роботи і арт-педагогічні вправи в психологічному забезпеченні професійної діяльності педагога-аніматора. Огляд дослідження застосування арт-педагога в психологічному забезпеченні професійної діяльності педагога-аніматора. Види арт-терапії: Ізотерапія, лялько терапія, казкотерапія, фототерапія, музикотерапія тощо. Обмеження в арт-педагогіки. Вимоги до проведення арт-педагогічних занять</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 7, 18-19, 20 -29.</i></p>	6	2
1.4.	<p>Тема 1.4. Діагностичні можливості арт- педагогіки</p> <p>Оцінка діагностичних параметрів у арт-педагогіці. Арт-педагогіка та проєктивний малюнок. Метод творчих інсталяцій. Віннікот «Метод каракулей» Проєктивні методи. Способи інтерпретації психомалюнків в психодіагностиці. Класичні діагностичні засоби. Символізм кольору. Кольорова карта для арт- терапії. Інтерпретація ліній. Особливості арт-</p>	2	

	<p>терапевтичної роботи з дітьми. Методичні підходи до арт-педагогіки у роботі з дітьми молодшого шкільного віку.</p> <p>Основні положення теорії З. Фрейда. Механізми психологічного захисту та їх значення для діагностики клієнтів. Несвідоме і мистецьке фантазування. Метод вільних асоціацій. Психоаналітичний підхід К.Г. Юнга у вивченні творчості. Метафора та архетипи в площині арт-терапії. Сучасні психоаналітичні концепції розвитку особистості. Теорія прив'язаності Боулбі. Психологічна природа і функції символу в арт-терапевтичній діяльності. Застосування мови символів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 4, 8, 11-14, 20-35, 38.</i></p>		
2.1.	<p>Модуль 2. Виховний потенціал арт-педагогіки для корекції емоційно-вольової регуляції особистості</p> <p>Тема 2.1. Ізотерапія. Психодіагностика засобами проєктивного малювання</p> <p>Загальні принципи використання психомалюнків. Функції психомалюнків в арт-терапевтичній роботі. Принципи застосування малюнка у психодіагностиці. Проєктивні малюнкові методи. Способи інтерпретації психомалюнків в психодіагностиці. Класичні діагностичні засоби. Символізм кольору. Кольорова карта для арт-терапії. Інтерпретація ліній. Індивідуальні та групові форми використання психомалюнків у психокорекції. Специфіка використання психомалюнків в роботі з дітьми. Ігрові форми роботи.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 9, 10-17, 19, 23-25.</i></p>	8	4
2.2.	<p>Тема 2.2.. Вплив кольору на сприйняття людини. Теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей дітей засобами кольоротерапії</p> <p>Прийоми роботи з фарбами, олівцями, фломастерами та допоміжними засобами для них (пензлі, ролики, губки тощо); використання графічних арт-технік у психодіагностичній роботі. Вправи з кольорами. Інтерпретація кольорів в арт-терапії. Спонтанне малювання. Малювання способом відбитків. Арт-техніки роботи з папером. Принципи роботи з папером. Робота з кольоровим папером. Створення колажів</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 8, 13, 17, 21-29.</i></p>	6	4
2.3..	<p>Тема 2.3. Робота з папером. Оригамі як технологія розвитку просторового мислення дитини</p> <p>Оригамі в структурі арт-педагогічних технік. Форми і методи вправ з папером. Ознайомлення зі способами використання оригамі у роботі з арт-техніками. Загальні принципи використання прийомів оригамі в арт-педагогіці. Мета застосування оригамі в роботі з дітьми, молоддю та дорослими. Види технік для виготовлення виробів мозаїки та колажі з оригамі з дітьми, які мають особливі освітні потреби. Організація спільної роботи в парах та групах по створенню композицій квітів, що дозволяє розвивати комунікативні навички, досліджувати і коректувати соціальні ролі і звичні форми поведінки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 5, 7, 15, 18, 21-25, 28..</i></p>	4	2
3.1.	<p>Модуль 3. Арт-педагогічні технології у підготовці педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації</p>	6	4

	<p>Тема 3.1. Казкотерапія у роботі педагога-аніматора. Пальчикові ігри</p> <p>Принципи казкотерапії та способи використання у ній арт-технік. Казка як двері до бобот избного несвідомого, як спосіб контакту з дитячими ресурсами; як вказівка до дії; як засіб «обходу» опору. Архетип і символіка казки. Відомі казкові персонажі, архетипічне значення образів. Казка як архетипічна метафора: діагностичні можливості. Діагностичні критерії в казці. Індивідуальна казкотерапія. Варіанти створення казок, їх діагностичне значення, шляхи інтерпретації. Складання казки-метафори. Групова казкотерапія. Конструювання казкових сюжетів у групі. Корекція та діагностика за допомогою казок при роботі в групі. Арт-педагогіки в психодіагностиці казкою.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 8, 10, 14, 17, 19, 26.</i></p>		
3.2..	<p>Тема 3.2. Музикотерапія засіб впливу мистецтва на людей різних вікових категорій</p> <p>Музикотерапія в працях педагогів та психологів. Внутрішній потенціал музико терапевтичної терапії в роботі з дітьми, молоддю та дорослими. Основні характеристики музики, її лади та ритми у роботі з дітьми, що мають підвищену тривожність. Каталоги арт-терапевтичної класики в роботі з дорослими. Музикотерапевтичні ігри та вправи для наймолодших. Музикотерапія у гуртковій роботі як фон та супровід арт-педагогічних занять.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 7, 11, 15, 18, 20-27.</i></p>	6	4
3.3.	<p>Тема 3.3. Ігротерапія як провідний напрям арт-педагогіки</p> <p>Види та типи ігрових технологій арт-педагогіки. Спортивні ігри та ігри для дітей, що потребують особливих освітніх потреб. Ігри арт-педагогіки для людей похилого віку як засіб рекреації. Анімаційні ігри та ігри з використанням інформаційних ресурсів комп'ютера для зняття втоми та напруги. Колективні ігри –квести та головоломки. Арт-педагогічні ігрові техніки відновлення сил. Ігротерапевтичний практикум.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 6, 9, 1, 16, 18, 20, 26, 30.</i></p>	6	4
3.4.	<p>Тема 3.4. Арт-методики роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами</p> <p>Історія виникнення піскової арт-терапії. Принципи пісочної терапії. Подання інструкції при роботі з піском. Обладнання для робіт з піском. Піднос: форма, колір, розміри. Матеріали: пісок, вода, предмети пісочниці. Типи предметів, які використовуються в пісковій арт-терапії. Проективна психодіагностика в пісочниці (індивідуальна та групова форми). Карти пісочної арт-терапії. Символіка відбитків на піску та форм з піску. Покази до застосування групової піскової арт-терапії. Основні психодіагностичні «мішені» в груповій роботі. Психокорекція в пісочниці (індивідуальна та групова форми). Прийоми обговорення. Основні способи гри з піском і водою. Психопрофілактика, розвиток і навчання в пісочниці. Робота з глиною, пластиліном. Принципи ліплення. Енергетичний аспект, аспекти екстеріоризації, самоутвердження, самовдосконалення. Етапи робіт з</p>	6	4

	глиною для підвищення самооцінки. Стадії робіт з глиною. Знайомство з глиною. Підготовчі етапи у технології ліплення: вимішування глини, розкачування кулі, трансформація кулі в куб, виліплювання дірок в кубі. Навчання прийомам роботи з глиною. Прийоми з глиною: занурення рук з глину, стискання, розтягування, витягування, розрив, проколювання, розкачування, прикріплення. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 9, 12-16, 25-30.</i>		
3.5.	Тема 3.5. Лялькотерапія як метод імаго терапії Загальна характеристика методу. Форми лялько терапії. Процес лялько терапії (виготовлення ляльок, використання ляльок для емоційного від реагування). Види ляльок для корекційної та розвивальної роботи з дітьми. Основні прийоми роботи із лялькою. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 8, 11-17, 27-30.</i>	6	2
3.6.	Тема 3.6. Особливості розвитку арт-педагогіки в Україні. Базові основи застосування технологій арт-педагогіки зарубіжжя Засади розвитку арт-педагогіки в Україні. Дослідження зарубіжних провідних методик в освіті. Норми використання арт-педагогічних технік. Підготовка майбутнього педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації до використання арт-технологій в установах дозвілля, арт-осередках тощо. Провідні напрями розвитку арт-педагогіки, співпраця з психологічними службами та соціальними працівниками у роботі з підлітками. Арт-педагогіка як складова попередження професійного вигорання дорослих. <i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 6, 9, 1, 16, 18, 20, 26, 30.</i>	8	2

4.2.1. Плани семінарських занять

Модуль1. Концептуальні засади арт-педагогіки: теоретичний аспект

Семінарське заняття 1. Базові основи застосування методів арт-педагогіки

1. Особливості розвитку арт-педагогіки в Україні
2. Арт-педагогіка: проблеми розвитку та становлення
3. Теоретичні підходи до реалізації арт-педагогічних засад у закладах освіти.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 9, 13-17, 25-29, 30.

Семінарське заняття Тема 2. Вплив кольору на сприйняття дитини

1. Відомі вчені про вплив кольору на сприйняття дитини.
2. Теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей дітей засобами кольоротерапії.
3. Арт-педагогіка в понятійному полі ізотерапії.

Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 9, 12-16, 25-30.

Семінарське заняття 3. Казкотерапія у роботі арт-педагога

1. Принципи казкотерапії та способи використання у ній арт-технік.
2. Казка як двері до колективного несвідомого.
3. Архетип і символіка казки.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 6, 9, 1, 16, 18, 20, 26, 30-39.

Семінарське заняття 4. Арт-педагогіка роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами

1. Історія виникнення піскової арт-терапії.
2. Принципи пісочної терапії.
3. Подання інструкції при роботі з піском. Обладнання для роботи з піском.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 8, 10, 14, 17, 19, 26-30.

Модуль 2. Виховний потенціал арт-педагогіки для корекції емоційно-вольової регуляції особистості

Семінарське заняття 5. Практичні аспекти застосування методів арт-педагогіки

1. Лялькотерапія як метод арт-терапії
2. Техніки та прийоми з арт-педагогіки у роботі з людьми різного віку.
3. Використання художнього слова та музики під час інтеграції їх з методами арт-педагогіки.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 7, 11, 15, 18, 20-31.

Семінарське заняття 6. Ізотепличні техніки у роботі педагога-аніматора

1. Вплив образотворчого мистецтва на сприйняття дитиною кольорового спектру.
2. Методи ізотерапії у роботі педагога-аніматора.
3. Системні техніки та їх відповідність віку учнів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 5, 7, 15, 18, 21-25, 38.

Модуль 3. Арт-педагогічні технології у підготовці педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації

Семінарське заняття 7. Арт-педагогічні прийоми

1. Основи арт-педагогічних прийомів та технік у роботі педагога-аніматора.
2. Гігієна праці у роботі з дітьми педагога-аніматора.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 7, 11, 15, 18, 20-31.

Семінарське заняття 8. Засоби роботи з природними та синтетичними матеріалами

1. Основи обробки природних матеріалів та техніки роботи з ними.
2. Уміння та навички конструювання роботи з природним та синтетичним матеріалом.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2-7, 11, 25-30.

Семінарське заняття 9. Лялькотерапія як метод імаго терапії.

1. Загальна характеристика методу. Форми лялькової терапії.
2. Процес лялькової терапії (виготовлення ляльок, використання ляльок для емоційного відреагування). Види ляльок для корекційної та розвивальної роботи з дітьми.
3. Основні прийоми роботи із лялькою.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3-7, 11, 15, 29.

Семінарське заняття 10. Ігротерапія як провідний напрям арт-педагогіки

1. Види та типи ігрових технологій арт-педагогіки.
2. Спортивні ігри та ігри для дітей, що потребують особливих освітніх потреб.

3. Ігри арт-педагогіки для людей похилого віку як засіб рекреації.
4. Арт-педагогічні ігрові техніки відновлення сил. Ігротерапевтичний практикум.
Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 6, 9, 1, 16, 18, 20, 26, 30.

4.2.2. Плани практичних занять

Модуль 1. Концептуальні засади арт-педагогіки: теоретичний аспект

Практичне заняття 1. Музикотерапія у роботі з дітьми.

1. Вплив класичної музики на свідомість дитини
2. Музикотерапевтичні техніки та впливи у роботі в закладі освіти.
3. Складові музико-терапевтичного заняття для корекції емоційно-вольової сфери.
Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 6, 9, 1, 16, 18, 20, 26, 30-39.

Практичне заняття 2. Основні форми арт-педагогічної роботи

1. Індивідуальна та групова арт-терапія.
2. Художні форми роботи і арт-педагогічні вправи в психологічному забезпеченні професійної діяльності педагога-аніматора.
3. Огляд дослідження застосування арт-педагога в психологічному забезпеченні професійної діяльності педагога-аніматора.
Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 9, 13-17, 25-29.

Модуль 2. Виховний потенціал арт-педагогіки для корекції емоційно-вольової регуляції особистості

Практичне заняття 3. Техніки арт-педагогіки у роботі з дітьми та молоддю.

1. Поняття арт-педагогіки. Техніки і методики в арт-педагогіки.
2. Ізотерапії. Психологія кольору.
3. Мандалотерапія. Глибинне проживання образу «Я».
4. Розвиток самооцінки методом фототерапії.
5. Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками. Пісочна терапія.
Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 5, 7, 15, 18, 21-25, 28.

Практичне заняття 4. Арт-терапевтичний практикум

1. Казкотерапія, як сильний психотерапевтичний інструмент.
2. Метафорическі асоціативні картинки (МАК), з різними запитамі в психології.
3. Техніки арт-терапії в груповій роботі.
4. Практичні вправи арт-терапії в роботі з партнерськими відносинами.
5. Ефективний метод роботи з психосоматикой і прийняттям себе методом глино-терапії.
6. Маскотерапія в роботі з глибинними комплексами і проблемами клієнта.
Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 7, 11, 15, 18, 20-29.

Модуль 3. Арт-педагогічні технології у підготовці педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації

Практичне заняття 5. Арт-терапія в роботі з дорослими та людьми третього віку

1. Лялькотерапія в роботі з темами прийняття себе, гармонізації емоційного стану. в роботі над образом «Я».

2. Музична терапія в роботі зі зниженням психоемоційного напруження. Попередження емоційного вигорання
3. Кінотерапія, як універсальний спосіб роботи в арт-терапії.
4. Арт-педагогіка як супровід освітніх програм для дорослих.
5. Використання мистецтва у системі психолого-педагогічної роботи з дорослими.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 6, 9, 13-17, 25-29, 30.

Практичне заняття 6. Арт-педагогіка у роботі з молодшими школярами: методики та технології

1. Місце арт-педагогіки у підготовці фахівця педагогічного дозвілля.
2. Арт-техніки в роботі з групою дітей.
3. Технологія арт-педагогічного малюнка.
4. Реалізація виховного потенціалу арт-педагогіки в умовах освітнього процесу початкової школи.
5. Педагогічна діяльність, холістична освіта сутність і властивості арт-педагогічного впливу на школяра.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 7, 11, 15, 18, 20-31.

Практичне заняття 7. Арт-техніки

1. Групова арт-терапія: арт-терапевтичні техніки роботи з груповими процесами та тимбілдингом
2. . Арт-терапевтичні техніки роботи з картиною світу та ціннісно-сміисловою сферою
3. Арт-терапевтичні техніки роботи з мотивацією та цілепокладанням
4. Арт-терапевтичні техніки роботи з емоціями та почуттями

Рекомендовані інформаційні джерела: 5- 11, 15, 31.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Зразки індивідуальних тьюторських занять/програм.

Тьюторське заняття. Програма 1.

1. Поняття про арт-педагогіку. Характеристика структури арт-педагогіки.
2. Функції арт-педагогіки. Основні закономірності розвитку арт-педагогіки. Характеристика основних принципів арт-педагогіки
3. **Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою:** «Вітчизняна історія дозвілля. Лялька-мотанка»
4. **Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку** і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.
- Проведіть захист авторської програми дозвілєвої діяльності.
5. **Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.**

Тести.

Інформаційні джерела: 1-3, 5, 7, 11, 16, 19, 23.

Тьюторське заняття. Програма 2.

1. Основні напрямки діяльності державних органів влади у сфері дозвілля. Основні загальні тенденції розвитку дозвілєвої сфери.
2. Положення про арт-центр

План роботи арт-центру.

3.Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою: «Осередки арт-педагогіки».

4.Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5.Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 3, 4, 7, 11, 14, 17, 19, 20.

Тьюторське заняття. Програма 3.

1. Поняття театралізованого дійства і свята з елементами арт-педагогіки. Драматургія театралізованого дійства з елементами арт-педагогіки.

2. Характеристика основних етапів організації театралізованого дійства з елементами арт-педагогіки.

3.Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою: «Групові арт-ігри та спілкування у роботі з дорослими»

4. Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5.Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 1,3, 6, 11, 15, 18, 29.

Тьюторське заняття. Програма 4.

1.Методичні особливості організації гуртків художньо-творчої діяльності.

2.Види груп художньої діяльності.

3.Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою: «Кольоротерапія у роботі з дітьми, які мають особливі освітні потреби»

4.Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5.Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 3, 6, 9, 11, 15, 17, 24.

Тьюторське заняття. Програма 5.

1.Методика організації дозвілля в таборі.

2.Вимоги до дозвіллевого заходу в таборі.

3.Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою: «Ізотерапія як засіб сімейного арт-дозвілля»

4.Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5.Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 4, 6, 8, 10, 14-17, 20-25.

Тьюторське заняття. Програма 6.

1. Анкетування для вивчення ставлення педагогів до арт-педагогічних методик, обізнаності з потенціалом педагогічного дозвілля.
2. Діагностичні можливості арт-педагогіки у роботі з людьми різного віку.
3. **Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою:** «Мандалотерапія у підготовці педагога-організатора»
4. **Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку** і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.
- Проведіть захист авторської програми дозвілєвої діяльності.
5. **Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.**
Тести.
Інформаційні джерела: 2, 4, 17, 22, 24, 29, 30.

Тьюторське заняття. Програма 7

1. Структурні елементи конкурсної програми. Проектування конкурсної програми.
2. Конкурс з ізотерапії як організаційна форма дозвільної діяльності педагога-аніматора.
3. **Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою:** «Ігрові технології у арт-педагогіці»
4. **Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку** і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.
- Проведіть захист авторської програми дозвілєвої діяльності.
5. **Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.**
Тести.
Інформаційні джерела: 3, 6, 10, 13, 16, 19, 24, 27.

Тьюторське заняття. Програма 8.

5. Тематичний вечір як організаційна форма арт-педагогічної діяльності педагога-аніматора. Види тематичних вечорів з арт-педагогіки. Алгоритм розробки арт-проекту тематичного вечора.
- Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темою:** «Казкотерапія як засіб гармонійного розвитку дітей та молодших школярів».
- Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку** і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.
- Проведіть захист авторської програми дозвілєвої діяльності.
- Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.**
Тести.
Інформаційні джерела: 4, 7, 9, 10, 14, 16, 20, 24, 26.

Тьюторське заняття. Програма 9.

1. Поняття про арт-проект організаційної форми. Загальні вимоги до арт-проектів організаційних форм.
2. Класифікація організаційних форм арт-дозвілєвої роботи педагога-аніматора
Арт-бесіда як організаційна форма дозвільної діяльності педагога-аніматора. Рекомендації до організації та проведення арт-бесіди.
3. **Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темами:**
Наведіть фрагмент застосування різних видів арт-педагогіки (за власним вибором) для дітей молодшого шкільного віку.
Наведіть фрагмент застосування різних видів арт-педагогіки (за власним вибором) для

дітей підліткового віку.

Наведіть фрагмент застосування різних видів арт-педагогіки (за власним вибором) для дітей п'ятирічного віку.

4. Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5. Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 2, 5, 11, 16, 21, 27, 29.

Тьюторське заняття. Програма 10.

1. Арт-гра як форма організації дозвілля. Структурні компоненти гри. Функції ігрової діяльності.

Класифікація арт-ігор.

2. Педагогічні вимоги до організації та проведення арт-ігор. Принципи організації ігрової діяльності на засадах арт-педагогіки.

3. **Виконайте індивідуально-дослідне завдання за темами:** «Методика організації ігрової діяльності з дітьми раннього і дошкільного віку засобами арт», «Методика організації ігрової діяльності з молодшими школярами засобами арт», «Методика організації ігрової діяльності з підлітками та молоддю засобами арт», «Методика організації ігрової діяльності з дорослими засобами арт».

4. Розробіть авторську програму з арт-педагогіки з людьми різного віку і оформіть отриману інформацію у вигляді проекту творчого завдання.

- Проведіть захист авторської програми дозвіллевої діяльності.

5. Виконайте аналіз і дайте оцінку власної дослідницької роботи.

Тести.

Інформаційні джерела: 1, 4, 8, 28, 30.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських, практичних занять і виконання самостійної роботи. Він оцінюється сумою набраних балів за всіма темами (60 балів – максимальний бал + 40 балів екзамен).

Формами поточного контролю виконання практичних і тестових завдань; підготовка презентацій, докладів; виступи на семінарських заняттях, виконання самостійних завдань.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів у поточному контролі застосовуються такі методи:

– методи усного контролю: аналіз публікації; аналіз джерел; індивідуальне та фронтальне опитування; співбесіди;

– методи письмового контролю : написання рефератів-оглядів, конспектів, есе; заповнення кластерів, таблиць; тестування;

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, контролювати рівень засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, аналізувати, вчасно ліквідувати виявлені прогалини.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів у підсумковому контролі застосовуються такі методи:

– методи письмового контролю: письмовий залік;

– методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання є екзамен

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

<i>ECTS</i>	<i>За шкалою модульно-рейтингової оцінки в межах навчального закладу</i>	<i>За національною шкалою та шкалою навчального закладу</i>
<i>A</i>	<i>90-100</i>	<i>Відмінно</i>
<i>B</i>	<i>80-89</i>	<i>Дуже добре</i>
<i>C</i>	<i>70-79</i>	<i>Добре</i>
<i>D</i>	<i>65-69</i>	<i>Задовільно</i>
<i>E</i>	<i>60-64</i>	<i>Достатньо</i>
<i>F</i>	<i>35-59</i>	<i>Незадовільно з можливістю повторного складання</i>
<i>FX</i>	<i>1-34</i>	<i>Незадовільно з обов'язковим повторним курсом</i>

VI. Навчально-методична карта дисципліни

денна ф.н. — лекційних – 40 год., семінарських – 20 год., практичних —13 год., самостійної роботи – 107 год;

заочна ф.н.— лекційних – 10год., семінарських – бгод., практичних — 6 год., лабораторних – 2 год., самостійної роботи – 156 год.

Модулі	МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади арт-педагогіки: теоретичний аспект	МОДУЛЬ 2. Виховний потенціал арт-педагогіки для корекції емоційно-вольової регуляції особистості	МОДУЛЬ 3. Арт-педагогічні технології у підготовці педагога-організатора культурно-освітньої діяльності та рекреації
Теми лекцій	Лекція 1. Введення в теорію арт-педагогіки. Лекція 2. Арт-педагогічний процес та його опис Лекція 3. Арт-педагогіка в системі виховної роботи педагога Лекція 4. Основні технології арт- педагогічної роботи педагога- Лекція 5. Діагностичні можливості арт- педагогіки в роботі з Лекція 6. Ізотерапія. Психодіагностика засобами Лекція 7. Вплив кольору на сприйняття людини. Теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей дітей засобами Лекція 8. Робота з папером. Оригами як технологія розвитку просторового мислення дитини Лекція 9. Казкотерапія у роботі педагога-аніматора. Пальчикові ігри (4 год) Лекція 10. Музикотерапія засіб впливу мистецтва на людей різних вікових категорій Лекція 11. Ігротерапія як провідний напрям арт-педагогіки Лекція 12. Арт-методики роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами (4 год) Лекція 13. Лялькотерапія як метод імаго терапії Лекція 14. Особливості розвитку арт-педагогіки в Україні. Базові основи застосування технологій арт-		

Максимальна кількість балів за поточ	Види модульного контролю	Самостійна робота	Теми практичних занять	Теми семінарських занять
30 балів	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. тести – 10 балів	Індивідуальні тьюторіал – 8 балів	<p>Практичне заняття 1 Музикотерапія у роботі з дітьми (2 бали)</p> <p>Практичне заняття 2 Основні форми арт-педагогічної роботи 2 бали</p>	<p>Семінарське заняття 1 Базові основи застосування методів арт-педагогіки</p> <p>Семінарське заняття 2 Вплив кольору на сприйняття дитини</p> <p>Семінарське заняття 3 Казкотерапія у роботі педагога-організатора</p> <p>Семінарське заняття 4 Арт-педагогіка роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами 2 бали</p>
26 балів	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 3. тести – 10 балів	Індивідуальні тьюторіал – 8 балів	<p>Практичне заняття 3 Техніки арт-педагогіки у роботі з дітьми та молоддю.</p> <p>Практичне заняття 4 Арт-терапевтичний практикум 2 бали</p>	<p>Семінарське заняття 5 Практичні аспекти застосування методів арт-педагогіки</p> <p>Семінарське заняття 6 Ізотеплевічні техніки у роботі педагога-аніматора 2 бали</p>
32 бали	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 3. тести – 10 балів	Індивідуальні тьюторіал – 8 балів	<p>Практичне заняття 5 Арт-терапія в роботі з дорослими та людьми третього віку 2 бали</p> <p>Практичне заняття 6 Арт-педагогіка у роботі з молодшими школярами: методики та технології</p> <p>Практичне заняття 7 Арт-техніки 2 бали</p>	<p>Семінарське заняття 7 Арт-педагогічні прийоми 2 бали</p> <p>Семінарське заняття 8 Засоби роботи з природними та синтетичними матеріалами 2 бали</p> <p>Семінарське заняття 9 Лялькотерапія як метод імаго терапії 2 бали</p> <p>Семінарське заняття 10 Ігротерапія як провідний напрям арт-педагогіки 2 бали</p>

ний контр оль			
Загальна кількість балів – 88 Коефіцієнт – 1,47			
Форм а підсу мково го контр ольо	ЗАЛІК Максимальна кількість балів за залік – 40 балів		ЕКЗАМЕН (БІЛІТИ /КОНТРОЛЬНІ ТЕСТИ) Максимальна кількість балів за екзаменаційну роботу – 40 балів

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Дем'яненко, Н.М., Бойко, А.М. (2019). Методологія, теорія, практика - єдина система. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. Мукачево : Видво МДУ. Вип. 2 (10). С. 15-19.
2. Demyanenko, N., Boyko, A., Dubrovina, I., Tepla, O., & Ivanova, L. (2022) Training of the future teachers to design animation and recreational space for different age students, Education and Upbringing of Youth in New Realities: *Perspectives and Challenges*, Youth Voice Journal Vol. II pp. 18-34. ISBN (ONLINE): 978-1-911634-58-4.
3. Demyanenko, N.M. (2021). The idea of “lifelong learning” in the global educational space: history, projection into perspective. Section I. Lifelong learning: civilizational dimension, Ukrainian experience. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Venera. Boston: Primedia eLaunch. P. 27-41. DOI: <https://doi.org/10.37835/2410-2075-2021-1-01-1>.
4. Войналович О.О. (2020). Організація ігрової діяльності в процесі підготовки вчителя. Збірник Наук-зб. *Освітній дискурс*. Мін-во освіти і науки України. Нац.пед.ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова. С. 303-306.
5. Вишківська, В.Б. (2021). Перспективи функціонування електронного навчання в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя. №79. С.72-76.
6. Дикань Л.В., (2019). Дозвіллієві практики сільських і міських підлітків Харківщини: порівняльний аналіз (за результатами багатовимірного шкалювання). *Український соціум*, 2018, № 4 (67) С. 70–79.
7. Дубровіна І.В. (2021). Music therapy as a method of adult recreation. Міжнародна науково-практична конференція «Ціннісно-орієнтований сталий розвиток освіти: уроки ЄС для України» для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів, представників громадянського суспільства, Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. С.320 –326.

8. Іванова, Любов, Которинська, Марія (2018) Творча спрямованість нетрадиційних технік малювання як засобу художньо-естетичного виховання учнів початкової школи. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій”* (11-12 жовтня 2018 р.). Івано-Франківськ “НАІР”, С. 172-176.

9. Іванова, Л. А. (2020) Артеківська педагогіка: становлення та розвиток. *Неформальна та інформальна освіта як ресурс розвитку особистості* : матеріали міжнародної науковопрактичної конференції, м. Київ, 22 травня 2020 р. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. С. 159-163.

10. Кушнірук К., Дубровіна І., Тепла О. (2022). Концептуальні підходи до формування змісту освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Педагогіка дозвілля». *Молодь і ринок* №1 (199). С. 62 – 67.

11. Матушенко В. Б. (2018). Режисура масово-розважальних програм і свят: навч.-метод. комплекс. Київ : НАКККиМ. 60 с.

12. Москаленко В.В. (2019). Соціалізація особистості. К.: Фенікс, 540 с.

13. Педагогіка дозвілля (2022). Основи івент-освіти : навчально-методичний посібник / колектив авторів: Н.М. Дем'яненко, І.В. Дубровіна, Л.А. Іванова, Л.О. Мільто, В.І. Саюк, В.О. Смікал, Н.В. Яременко; за ред. Н.М. Дем'яненко. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 200 с.

14. Саюк В. І., Петровська Ю. В. (2021). Перспективні напрями розвитку дозвіллевої роботи з сім'ями. *Ціннісно-орієнтований сталий розвиток освіти: уроки ЄС для України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 18-20 травня 2021 р. Суми: ФОП «Кубраков С.Г.». С.394-397. 35. Саюк В. І., Залуцька В. П. (2021).

15. Формування професійного іміджу майбутнього викладача. *Освіта і наука – 2021*: матеріали студентської наукової конференції Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ, 7 квітня 2021 р. URL: <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/issue/view/16>

16. Слободянюк А. В., Косарева Л. В. (2018). Особистісні ресурси студентської молоді (на матеріалах соціальнопсихологічних досліджень). *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*. № 17. С. 89-95.

17. Смікал, В.О. (2020) Культурологічний підхід у підготовці майбутніх викладачів вищої школи. Наукове забезпечення технологічного прогресу ХХІ сторіччя: матеріали міжнародної наукової конференції (Т.4), Чернівці, Україна: МЦНД. С. 47-49.

18. Титаренко О. І. (2022). Використання арт-терапії в психолого-педагогічному супроводі освітнього процесу. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. URL : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp6/tytarenko.pdf.

19. Шевченко А.Ф. (2020). Урізноманітнення спектру суб'єктного досвіду в умовах тимчасового виховного середовища. *Історико-педагогічні студії*: Науковий часопис / гол. ред. Н.М. Дем'яненко. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 13-14. 193 с.

20. Stoyanova, T., Stoyanov, P., Remnova, A., Kushniruk, S., Rakityanska, L., Drobyazko, S. (2021) *System-Cluster Technology of e-Learning Improvement under Conditions of COVID-19. Sustainability*. 132. 4024. P.1-16. URI : <https://doi.org/10.3390/su132414024> (Indexed by Scopus).

21. Leshchenko, N. ., Anosova, A. ., Drachuk, O. ., Semenog, O., Vaidych, T. ., & Ruskulis, L. . (2021). Current trends in training in continuing education: theoretical principles. *Laplace in Journal*. 7 (3C). P. 506-511. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173C1653p.506-511>.

Допоміжні:

1. Арт-педагогіка: Програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності «Початкове навчання» освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» (2018)/ укл. Деркач О. О., рецензенти Тарасенко Г.С., Вознесенська О. Л. / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця. 23 с.

2. Воловик А., Воловик В.(2018). Педагогіка дозвілля: підручник. Харків: ХДАК. 332 с.

3. Войналович О.О. (2021). Особливості педагогічної майстерності відомих митців. *Матеріали Міжнародної наукової викладацької аспірантської конференції*. Київський національний університет театру, кіно і телебачення. С.41-44.

4. Вишківська, В.Б. (2021). Індивідуалізація та диференціація як необхідні умови вдосконалення освітнього процесу. *Міжнародна конференція «An integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinary»*. ГРААЛЬ НАУКИ, (8). С. 345-347. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.09.2021.63>

5. Деркач О. О. (2014). Виховний потенціал арт-педагогіки: європейські обриси. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв* (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 9-11 квітня 2014 рік) / за ред. Г. С. Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». Вип. 3. 52 с.

6. Дубровіна, І.В., Дерда К.І. (2020). Пріоритетні напрямки педагогіки дозвілля: розвиток творчих здібностей дітей. *Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 24–25 квітня 2020). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 79–84.

7. Захоплююче дозвілля для дітей військовослужбовців та ВПО організували на Тернопільщині. Християнський світ. URL: <https://sobor.com.ua/news/zakhoplyuyuche-dozvillya> (Дата звернення 26.08.2022)

8. Кушнірук, С.А., Вишківська, В.Б., Шевченко, А.Ф. (2020). Освітній процес і педагогічна практика в задачах і завданнях: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних закладів вищої освіти. К.: НПУ, 243 с.

9. Іванова В. Л. (2018). Арт-терапія: проблеми становлення і розвитку. *Педагогічні науки* : Збірник статей. Випуск 108. С. 43-46.

10. Монастирська В. В., Слободянюк А. В. (2018). Проведення вільного часу студентами [Електронний ресурс]. *Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р.* URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4718>

11.Петрова І.В. (2018). *Дозвілля в зарубіжних країнах*: підручник. 2- вид. К.: Кондор. 408 с.